



## **VEREJNÝ ODPOČET ÚLOH ŠTÁTNEJ VEDECKEJ KNIŽNICE V BANSKEJ BYSTRICI ZA ROK 2023**

Štátna vedecká knižnica v Banskej Bystrici (SVK BB) so špecializovaným organizačným útvarom Literárnym a hudobným múzeom (LHM) je kultúrnou, informačnou, zberateľskou, vedeckou a vzdelávacou inštitúciou v oblasti knižničnej, bibliografickej, literárno-múzejnej, hudobno-múzejnej, kultúrno-vzdelávacej a vydavateľskej činnosti. Je príspevkovou organizáciou Ministerstva kultúry Slovenskej republiky (MK SR). Plní úlohy celoslovenského a regionálneho charakteru v znení: Zriaďovacej listiny č. MK-5893/2018-110/17024 s účinnosťou, od 1. januára 2019, na základe Zákona č. 126/2015 Z. z. o knižniciach a Zákona č. 38/2014, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 206/2009 Z. z. o múzeách a galériách a o ochrane predmetov kultúrnej hodnoty.

### **HISTÓRIA A POSLANIE KNIŽNICE**

Vznikla v roku 1926 ako Mestská verejná knižnica v Banskej Bystrici (riaditeľ *Karol Kiszely*). V roku 1951 sa pretransformovala na Krajskú ľudovú knižnicu (riaditeľ: *Jozef Karvaš, Ján Mičovský*). V roku 1970 získala štatút „vedecká knižnica“ (riaditelia: *Milan Kamenský, Oľga Kaliská, Oľga Lauková, Blanka Snopková, Oľga Doktorová*).

Knižnica prostredníctvom knižnično-informačných služieb a informačno-komunikačných technológií zabezpečuje slobodný prístup k poznatkom a informáciám šíreným na všetkých druhoch nosičov, uspokojuje kultúrne, informačné, vedeckovýskumné a vzdelávacie potreby verejnosti, podporuje celoživotné vzdelávanie, nezávislé rozhodovanie a duchovný rozvoj. Na základe prieskumu a vedeckého výskumu zhromažďuje, vedeckými metódami zhodnocuje, odborne spracováva a sprístupňuje múzejné zbierkové predmety, archívne dokumenty a databázy so zameraním a špecializáciou na dokumentáciu literárneho a hudobného života, vrátane ľudových a klasických hudobných nástrojov a bábkarských tradícií.

### **ROK 2023**

ŠVK BB uzatvorila s MK SR Kontrakt č. MK-3177/2023-421/2221 na rok 2023, v súlade so zriaďovacou listinou na poskytovanie verejných služieb a realizáciu nasledovných činností: *výkon odborných knižničných činností, výkon základných múzejných činností, výkon archívnej činnosti, výkon vedecko-výskumnej činnosti*.

### **ŠTATISTICKÉ UKAZOVATELE**

#### **Prírastok knižničného fondu**

Stav knižničného fondu k 31. 12. 2023 je **1.771 688 kn. j.**

Prírastok knižničného fondu za r. 2023 je **8 158 kn. j.**, z toho **5096** knihy, **2020** periodiká a **1042** špeciálne typy dokumentov (normy, hudobniny, mapy, audiovizuálne a grafické dokumenty, USB kľúče). Počet dochádzajúcich titulov periodík do knižnice bol **900**.

#### **Knižnično-informačné služby**

Knižnica evidovala **4892 aktívnych používateľov** služieb (o 53 menej ako v r. 2022). Počet návštevníkov bol **88 328** (o 28 048 menej ako v r. 2022), z toho používatelia knižničných služieb 56 518 a návštevníci podujatí, výstav a exkurzií **31 810**.

Počet podujatí sa v roku 2023 zvýšil o **364**, realizovaných bolo 979 podujatí.

Knižnica k 31.12.2023 čerpala zo štátneho rozpočtu: **1 747 242 €**. Na grantoch a mimorozpočtových zdrojoch získala: **26 904,93 €**.

Knižnica pocítovala nedostatok finančných prostriedkov na: odstránenie havarijného stavu strechy a výmenu strešných okien v objekte Lazovná 24/26 (120 000 eur); havarijného stavu budovy Penovovho domu (2 158 000 eur); zabezpečenie náprav Projektu požiarnej bezpečnosti stavby objektu ŠVK – na základe kontroly Okresného riaditeľstva hasičského a záchranného zboru v Banskej Bystrici z roku 2022 (13 000 eur); obnovu technologického zabezpečenia knižnice, potrebná je priebežná obnova serverov, zamestnaneckých a čitateľských počítačových staníc, ktorá má zabezpečiť spoľahlivosť chodu knižnice a podporu informačnej bezpečnosti; zabezpečenie úložiska pre narastajúci počet dát v audiovizuálnom a digitalizačnom pracovisku LHM; výmenu starších kopírovacích zariadení za modernejšie; zakúpenie a náhrada pokazeného skenera, potrebného k digitalizácii dokumentov vrátane softwaru na digitalizáciu knižničných dokumentov s cieľom digitalizácie historických knižničných dokumentov za účelom ich sprístupnenia verejnosti pri zabezpečení ich ochrany (nepožičiavajú sa čitateľom); digitalizácia knižničných dokumentov na základe požiadaviek čitateľov (60 000 eur); zakúpenie väčšieho počtu nových pracovných staníc na čipy RFID, ktoré sú základným technickým prostriedkom vo výpožičných službách; dobudovanie modernej a technicky atraktívnej expozície Literárneho a hudobného múzea (900 000 eur); rozvoj nových knižnično-informačných služieb a aplikácie moderných informačno-komunikačných technológií do knižničnej praxe; kontinuity v prevádzkovaní elektronických databáz s licencovaným prístupom vrátane nového knižnično-informačného systému založeného na architektúre mikro služieb (v roku 2027 končí systém VIRTUA).

### **SPRÁVA, OCHRANA A REVÍZIE KNIŽNIČNÉHO FONDU**

Sklad na Lazovnej 9 – 1165,47 m<sup>2</sup>, externý sklad na Zvolenskej ceste 880 m<sup>2</sup>

Zo skladov bolo poskytnutých na absenčné výpožičky **33 065** dokumentov z toho 190 exemplárov expresne; na prezenčné výpožičky 3 189 dokumentov.

Do skladu bolo uložených 32 652 dokumentov vrátených čitateľmi. Z oddelenia dopĺňovania a spracovania fondov bolo prebratých 4 799 dokumentov. Z priestorových dôvodov bolo do externého skladu preradených 2 516 dokumentov.

### **DIGITALIZÁCIA HISTORICKÝCH KNIŽNIČNÝCH DOKUMENTOV**

V marci 2023 bola ukončená **digitalizácia zameraná na dokumenty z fondu starých a vzácných tlačí, ktoré boli v roku 2021 MK SR vyhlásené za historické knižné dokumenty**. Knihy boli uložené v obaloch v kovových uzamykateľných skrinách v samostatnej miestnosti. K ich ochrane bol vydaný Prikaz riaditeľky č. 6/2023 Kľúčový režim skladu zbierky vyhlásenej MK SR za historické knižné dokumenty z fondu ŠVK. Knihy budú čitateľom poskytované len v digitálnej forme prostredníctvom Digitálnej knižnice ŠVK BB.

### **KULTÚRNO – SPOLOČENSKÉ A VZDELÁVACIE PODUJATIA PRE VEREJNOSŤ**

V roku 2023 sa zrealizovalo **979** podujatí. ŠVK a LHM sa zapájajú do organizovania celoslovenských podujatí: *Týždeň slovenských knižníc, Dni európskeho kultúrneho dedičstva, Európsky deň jazykov, Noc múzeí a galérií, Víkend otvorených parkov a záhrad*.

ŠVK a LHM pravidelne organizujú podujatia: *Dni mesta Banská Bystrica, Literárna Banská Bystrica, Kováčova Bystrica, Cestovateľský klub* v spolupráci s partnermi a inými kultúrnymi inštitúciami mesta Banská Bystrica.

Realizovalo sa aj množstvo vzdelávacích podujatí pre ciele skupiny (seniori, študenti, deti a i.) návštevníkov. Išlo o: *Tréning pamäti, Klub (ne)zábudlivcov, Kurz počítačovej gramotnosti nielen pre seniorov, Akadémia európskeho seniora (seniori, žiaci a študenti ZŠ a SŠ), Jazykové kurzy pre verejnosť, pre ukrajinských odídenov, Kurz tvorivého písania, Burza literárnych talentov, Interaktívna výstava vedeckých hračiek a hlavolamov Veda v hračkách, Prázdninové stredy v knižnici a múzeu* a i.

### **LITERÁRNE A HUDBNÉ MÚZEUM (LHM)**

LHM plní úlohy v oblasti dokumentácie literárnej a hudobnej kultúry banskobystričského regiónu a nadregiónálne úlohy v oblasti dokumentácie výroby a uplatňovania ľudových hudobných nástrojov na Slovensku. Oblasti činnosti: *zbierkový fond, akvizičná činnosť, evidencia zbierkového fondu, ochrana zbierkového fondu, vedeckovýskumná činnosť, expozičná a výstavná činnosť, odborná metodická, analytická a koncepcná činnosť, iné činnosti: publikačná, edičná a kultúrno-vzdelávacia činnosť*.

Do zbierkového fondu múzea pribudlo **257** nových predmetov, z toho 56 z hudby a 201 z literatúry. Múzeum zrealizovalo **476** kultúrno-vzdelávacích podujatí pre **8945** návštevníkov. Odborne spracovalo 630 zbierkových predmetov (ZP), o 182 viac ZP ako v r. 2022. Celkovo je doteraz skatalogizovaných 59 793 ZP.

### **VEDECKO – VÝSKUMNÁ ČINNOSŤ**

Vedecko-výskumnú činnosť ŠVK BB plnili zamestnanci dvoch pracovísk: *Oddelenie výskumu a bibliografie* a *Literárne a hudobné múzeum (LHM)*. Celkovo pracovali na 19 úlohách. Autorsky zabezpečovali tvorbu diel z oblasti knižničného výskumu, múzejníctva, vedno-odborovej, personálnej a regionálnej bibliografie a biografistiky. Budovali vlastné databázy bibliografických a biografických informácií. Čiastkové výstupy boli publikované formou príspevkov v zborníkoch, médiách, projektoch, výstav a formou akvizície nových zbierok. LHM spolupracovalo so Zväzom múzeí na Slovensku na vedeckovýskumnom projekte *Museologica literaria*.

ŠVK BB pokračovala v spolupráci na APVV projekte *Inovatívne sprístupnenie písomného dedičstva Slovenska prostredníctvom systému automatickej transkripcie historických rukopisov* (APVV-19-0456) s Filozofickou fakultou Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici, ktorý bude ukončený v roku 2024. Od polroka 2023 spolupracovala na novom projekte *APVV Šľachtické knižnice v 18. a 19. storočí na západnom a strednom Slovensku* (APVV-22-0130) s Filozofickou fakultou Univerzity Komenského v Bratislave.

### **PUBLIKAČNÁ, EDIČNÁ A VYDAVATEĽSKÁ ČINNOSŤ**

Knižnica vydala päť nových knižných titulov, z toho dva ako CD-ROM/e-kniha. Vyšli aj štyri čísla občasníka *Knižničné noviny* a stolový kalendár zo zbierkového fondu ŠVK - LHM *Život musí mať cveng (J.G.Tajovský)*.

### **ZAHRANIČNÁ SPOLUPRÁCA A MEDZINÁRODNÉ VZŤAHY**

Počas celého roka prebiehala intenzívna zahraničná spolupráca a budovanie medzinárodných vzťahov. Knižnica spolupracovala s partnerskými knižnicami: **Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové** (Česko), **Wojwodska biblioteka publiczna v Opole** (Poľsko), **Šanghajská knižnica** v Šanghaji, (Čína).

S **Goetheho inštitútom** pri príprave podujatí Nemeckej študovne, s **Bulharským kultúrnym inštitútom** v Bratislave, **Poľským inštitútom**, **Centrom poľského jazyka a kultúry** pri príprave podujatí Centra slovanských štúdií a Galérie v podkroví. So **Slovenským vydavateľským centrom v Báčskom Petrovci** (Srbsko) pri príprave spoločného podujatia Slovensko – srbského literárno-hudobného večierka v ŠVK v Banskej Bystrici, s **Archívom Vojvodiny** – Rámcová zmluva o spolupráci. S **Veľvyslanectvom USA** pri realizácii grantu pre aktivity American Center Banská Bystrica. S **Veľvyslanectvom Španielska a Cervantesovým inštitútom v Bratislave** pri aktivitách Centra hispánskej kultúry Vladimíra Olerínyho, najmä výstavy Svätajakubská cesta a besedy k nej.

S **Veľvyslanectvom Ukrajiny** pri informovaní o aktivitách ŠVK BB pre ukrajinských utečencov, ako aj pri príprave a realizácii podujatia Ukrajinská polička, ktoré sa realizovalo pod patronátom prvej dámy Ukrajiny Oleny Zelenskej. Súčasťou podujatia bolo otvorenie výstavy Rok neporaziteľnosti.

S **Veľvyslanectvom Veľkej Británie a Severného Írska** pri aktivitách Britského centra a pri príprave vedeckovýskumného projektu a výstupu formou výstavy Škót, ktorý mal rád Slovákov: Robert Seton-Watson, ktorá je naplánovaná v roku 2024

### **VÍZIA PRE ROKY 2024-2029**

Knižnica pre zabezpečenie budúceho rozvoja v rámci svojej vízie na ďalšie päťročné obdobie zadefinovala prioritné oblasti svojej činnosti.

Dominantnými budú: knižnica vo virtuálnom prostredí; knižnica ako multifunkčné, vzdelávacie, kultúrne, kreatívne a komunitné centrum otvorené verejnosti.

Dôležitými aspektmi činnosti bude aj systematické budovanie knižničného fondu a informačných zdrojov, trvalé uchovávanie tradičných knižničných dokumentov, optimalizácia stavebno-technickej kapacity knižnice, riešenie vedecko-výskumných úloh a ich prezentácia verejnosti a riadenie orientované na výsledky.

Zdroj: Mgr: Soňa Šóky, PhD.

[manazer@svkbb.eu](mailto:manazer@svkbb.eu)

0484710779

Štátna vedecká knižnica v Banskej Bystrici